Book Reviews

- C. Tj. Bertling, K.W. Galis, *Papuas van de Humboldt-Baai*. (Bijdrage tot een ethnografie, ac. proefschrift, Leiden, 1955.)
- H. Th. Fischer, Erhard Schlesier, *Der stand der ethnografischen erforschung Neuguineas*, 1955. Uitg. Mouton

This PDF-file was downloaded from <http://www.kitlv-journals.nl>

BOEKBESPREKING

K. W. Galis, PAPUA'S VAN DE HUMBOLDT-BAAI.
(Bijdrage tot een ethnografie, ac. proefschrift, Leiden, 1955.)

Nadat nog geen halfjaar tevoren het proefschrift van F. C. Kamma (De Mesiaanse Koréri-bewegingen in het Biaks-Noemfoorse cultuurgebied) verschenen was, promoveerde einde Mei 1955 K. W. Galis aan dezelfde universiteit (Leiden), getuigenis afleggend van zijn kennis van het cultuurpatroon der Papua-bevolking van de Humboldt-baai, d.i. het uiterste Oosten van de Noordkust van het Nederlandse gebied. Terwijl de zendeling Kamma voor de immens wijde Geelvink-baai een zeer belangrijk ethnopsychologisch verschijnsel („cargo-cult”, „Vailala-madness”) tot object van studie had gekozen, heeft thans de bestuursambtenaar Galis zich toegelegd op het beschrijven van de sociaal-economische structuur van een bevolkingsgroep die, zoals hij in de Inleiding mededeelt, „in zekere zin een eenheid vormt hoewel zij niet in het bezit is van een „stam”naam”. Zulk onderzoek is steeds juist het meest gebaat bij een intensief veldwerk binnen een betrekkelijk beperkt terrein (hier de Humboldt- en de Jotefa-baai), waar de genealogische en economische betrekkingen tussen dorpen duidelijk overzichtelijk zijn. Onderzocht werden in de Humboldt-baai: Kaju Indjan en Kaju Batu; in de Jotefabai: de dorpen Tabati en Indjeros (beide dorp-paren beoorloogden elkaar nog in 1925).

Onbekend waren deze vestigingen zeer zeker niet. In zijn historisch overzicht noemt Galis vele namen van vroegere bezoekers en waarnemers, o.a. van Hasselt en Wirz. Sinds de twintiger jaren hebben Nederlands bestuur en zending min of meer nauwe contacten gehad met de bevolking.

In het 3e hoofdstuk (sociaal aspect) is een demografisch overzicht van de belangrijkste levensmomenten (zwangerschap, bevalling, naamgeving, leeftijdsgroepering en huwelijk) gegeven; in het kort worden ook de verschillende adatvormen van huwelijksluiting genoemd. Ook het huwelijksleven (betrekkelijk gunstige positie van de vrouw) heeft even de aandacht; meer wordt gezegd over dood en rouw en daarbij behorend ritueel (over doodsoorzaak i.v.m. zwarte magie vindt men elders (p. 145 v.) gegevens). Het begraven van lijken schijnt oudtijds minder gebruikelijk te zijn geweest dan plaatsing daarvan op een stellage, liefst in de nabijheid van de zee (het rijk der onderwereld). Van hetgeen over de materiele cultuur medegedeeld wordt, is vooral de prauwbouw (en haar siermotieven) van documentaire waarde. Overigens is het materieel cultuurbezit klaarblijkelijk danig in verval, hetgeen dan ook uitkomt in de matte beschrijving van het dorp, waarbij de schrijver het liefst op vroege informanten steunt die wisten te vertellen hoe de huizen er een halve eeuw geleden uitzagen (p. 85 v.). Ook de beschrijving van het economische leven (visserij, tuinbouw) mist enthousiasme en verdieping, hoewel hier de winst is van eigen observatie.

De belangrijkste stukken van het boek acht ik de hoofdstukken VI (religieus aspect) en VII (tempelwezen). Deze toch berusten grotendeels op eigen waarneming en navraag (ook het thema van Kamma's proefschrift wordt even aangeroerd op p. 145 v.) en zij schijnen bij uitstek geschikt voor vergelijkende studie met andere Papua-gebieden. Hetzelfde zou ook kunnen gezegd worden nopens het gedeelte waarin clan- en stamverband en verwantschapsstelsel ter sprake komen (p. 44-80), ware het niet dat hier, vermoedelijk ten gevolge van een actuele des-

integratie van de volksstructuur, het beeld van de sociale werkelijkheid hopeloos vaag is moeten blijven, ondanks schrijver's heldhaftige pogingen om de originele structuur te hervinden. Wat bij voorbeeld te zeggen van een zin als: „Bij deze bevolking worden (namelijk) „sporen” aangetroffen die *mogelijk wijzen* op een dubbelunilateraal stelsel, *want* naast de unilaterale vaderzijdige afstamming traceert „men” — vroeger meer dan nu — ook terug op moeder's groep.” „Er doet zich echter een verschil voor, want zou in vele gevallen sprake *kunnen* zijn van (enz.), zo moet in andere gevallen enz.”; en dan verlaat de Schr. zich op een hypothese van Paul Wirz, die mededeelt: „Aber ich glaube nicht fehl zu gehen mit der Annahme, dass diese Organisation *ursprünglich* für die Heiratsregelung dennoch von Bedeutung war. Sie musste aber ihre Bedeutung verlieren” etc. (Wirz nl. meende dat een „moederrechterlijke” organisatie later zou zijn „veranderd” in patrilineaat en patrilocaliteit (hetgeen iets anders is als een dubbelunilaterale verwantschap!). De opmerking van Galis op p. 131, naar aanleiding van totemisme, dat „volgens sommigen” een matrilineale ordening had geheerst, die latering „vergroeien” tot een patrilineaale, brengt ons geen stap verder.

Dit alles neemt niet weg, dat door Galis interessante opmerkingen zijn gemaakt over een lokaal circulerend connubiumstelsel (p. 48 v.) en ook de door hem opgetekende nomenclatuur p. 51 is (evenals de „clan-bijzonderheden” op p. 55 v.) voor de culturele anthropologie van dit deel van N. G. ongetwijfeld van belang. Een en ander wint aan betekenis wanneer men deze bladzijden gaat vergelijken met de regelen van „erfrecht”, waarvan de Schr. op p. 71 v. een overzicht geeft.

Vele goede foto's, een aantal zorgvuldige lijntekeningen en een register verhogen de aantrekkelijkheid van dit proefschrift dat men mag begroeten als een welkome bijdrage voor de grote blinde legkaart van het nog niet ten halve gekende Noord-Oostelijke deel van Nieuw-Guinea.

C. Tj. BERTLING.

Erhard Schlesier, DER STAND DER ETHNOGRAFISCHEN
ERFORSCHUNG NEUGUINEAS, 1955. Uitg. Mouton & Co.
den Haag.

De inhoud van deze kleine brochure is de omgewerkte tekst van een in 1954 gehouden voordracht. Verteld wordt wat er gedaan is en van welke gebieden wij nog weinig of niets weten. Wat het eerste betreft blijft het, gezien de oorspronkelijke opzet als voordracht, bij vage aanduidingen. Zo wordt nauwelijks enige literatuur genoemd, waarvoor in de inleiding naar de publicaties van Taylor en Elkin wordt verwezen. Het komt mij daarom voor dat het geschriftje de lezer weinig wijzer zal maken. Wie werkelijk wil weten wat er aan ethnografisch werk gedaan is, doet inderdaad beter Elkins 'Social Anthropology in Melanesia' (1953), waarin ook N. Guinea behandeld wordt, te raadplegen.

H. TH. FISCHER.